

94(477):341.485]
Т 44 "19"

1933:

«І ЧОГО

ВМЩЕ

ЖИВІ?»

1933;

«І чого
ви ще
живі?»

Помните также, что так или иначе, а нам
необходимо вернуть Украину России. Без
украинского угля, железа, руды, хлеба, соли,
Черного моря Россия существовать не может,
она задохнется, а с ней и Советская власть,
и мы с вами... Ни на одну минуту не забывайте,
что Украина должна быть нашей, нашей она
будет только тогда, когда будет советской,
а Петлюра вышиблен из памяти народа
навсегда

Л. Троцкий (1919)

Нам потрібна сама Україна,
людність не потрібна

Х. Раковський (1920)

[...] крестьянство представляет основную
армию национального движения, [...]
национальный вопрос есть по сути дела
вопрос крестьянский

И. Сталин (1925)

То, что голодание не научило еще очень
многих колхозников уму-разуму, показывает
неудовлетворительная подготовка к севу как
раз в наиболее неблагополучных районах

С. Косіор (1933)

Останній рік [1933] був роком розгрому
націоналістичної контрреволюції

П. Постишев (1934)

1933:

Національна академія наук України
Інститут історії України

«І чого ви ще живі ?»

Упорядник Тетяна БОРЯК

КИЇВ
ТОВ «Видавництво "Кліо"»
2016

УДК 94(477):341.485]”1932/1933”(02.062)

ББК 63.3(4Укр)615-4я9

Т44

Працю сфокусовано на такому аспекті Голодомору, як вилучення незернових запасів, їжі й одягу в селян, адже загальноустановленою є думка про конфіскацію саме зерна для виконання плану хлібозаготівель. Упорядник на прикладі свідчень, зібраних у різних країнах і роках, наводить читачеві картину тотального охоплення України вилученням будь-чого, що могло бути використане в їжу: від картоплі і кваснини до жмені квасолі й сушки. Подано аналіз політики радянської влади напередодні та під час Голодомору з точки зору підготовки до конфіскації їжі, іншими словами - позбавлення українського села засобів існування. Оскільки документами є усна історія, то проаналізовано цей вид історичного джерела - загалом та зокрема щодо Голодомору.

Для науковців, політиків, викладачів, студентів, краєзнавців, усіх, хто цікавиться цією трагічною сторінкою нашого історичного минулого.

*Випущено на замовлення
Державного комітету телебачення і радіомовлення України
за програмою «Українська книга» 2016 року.*

ISBN 978-617-7023-47-9

© Боряк Т. Г., упорядкування, 2016

© Гутман М. Б., художнє оформлення, 2016

© ТОВ «Видавництво "Кліо"», 2016

ЗМІСТ

Вступне слово редактора (<i>Станіслав Кульчицький</i>).....	7
До читача (<i>Тетяна Боряк</i>).....	19
Частина I. УСНА ІСТОРІЯ ГОЛОДОМОРУ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ І ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ ВИМІРИ	
(<i>Тетяна Боряк</i>).....	21
1. Усна історія як джерело і метод.....	22
1.1. Вступні зауваги.....	22
1.2. Суб'єктивність усної історії: нездолання прірва чи невід'ємна складова?.....	28
1.3. Усна історія як повноцінне історичне джерело і правовий доказ.....	31
1.4. Розбіжності між офіційною історією та персональним наративом.....	36
1.5. Пам'ять: союзник чи ворог пригадування?.....	41
1.6. Пригадування травматичної події: специфіка та обмеження.....	45
1.7. Інтерв'юер і респондент: хто на кого впливає.....	52
1.8. Методика проведення інтерв'ю та використання усної історії: основні засади.....	54
2. Усна історія Голодомору: формування і функціонування історичного джерела.....	59
2.1. Голодомор як травма: проблеми згадування та відтворення.....	59
2.2. Хронологічний, якісний і змістовий виміри усної історії Голодомору.....	64
2.3. Представлення усної історії Голодомору в мережі Інтернет.....	79
3. Складові операції з нищення селян: вилучення їжі під виглядом натурального штрафування, фізична та інформаційна блокади.....	85
4. Геноцид під маскувальним виглядом хлібозаготівельної кампанії.....	98
5. Конфіскація продовольства очима свідків Голодомору.....	110

Частина II. СВІДЧЕННЯ.....	119
Від упорядника.....	120
Вінницька область.....	128
Дніпропетровська область.....	163
Донецька область.....	203
Житомирська область.....	216
Запорізька область.....	255
Київська область.....	288
Кіровоградська область.....	328
Луганська область.....	354
Миколаївська область.....	383
Одеська область.....	400
Полтавська область.....	416
Сумська область.....	471
Харківська область.....	490
Херсонська область.....	518
Хмельницька область.....	556
Черкаська область.....	603
Чернігівська область.....	641
Кубань.....	669
 Післямова.....	 674
 Повсякдення Голодомору: перелік основних понять, що трапляються в текстах, на означення реалій, акторів, дій.....	 677
 Перелік використаних джерел.....	 688
 Іменний покажчик.....	 693
 Географічний покажчик.....	 695